

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
BAŞKANLIĞI
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/2053
Toplantı Tarihi/Sayısı : 03.02.2025/55
Karar Numarası : 2025/7
Başvuran : S.S.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Kütahya T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, tutulduğu geçici koğuşun çok dar olduğu ve yeterli şekilde havalandırmaya çıkma imkanından mahrum bırakıldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. 14/8/2024 tarihinde yaşanan bir tartışma sonucunda bulunduğu ... numaralı koğuştan alınarak geçici koğuşa yerleştirildiğini,

b. Bulunduğu geçici koğuşta günde bir defa, belirli bir saat için havalandırmaya çıkarıldığını,

c. Geçici koğuşun dar bir alana sahip olduğunu,

ç. Havalandırması olmayan dar bir koğuşta kaldığı için psikolojisinin kötü yönde etkilendiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Kütahya T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın kaldığı geçici odanın normal bir koğuş büyüklüğünde olduğu,

b. Başvuranın ... numaralı koğuştan diğer mahpuslarla yaşadığı bir kavga nedeniyle geçici koğuşa alındığı,

c. Geçici koğuşta başvuran ile birlikte 10 mahpusun kaldığı,

ç. Kurumda bulunan kadın mahpus sayısının fazla olması sebebiyle, geçici odaların kadın mahpusların kalacağı koğuşlara çevrildiği,

d. Geçici koğuşta kalan mahpusların günde en az 1 saat ve en fazla 3 saate kadar havalandırma bahçesine çıkarıldığı,

e. Mahpusların kanuni haklarından hiçbir şekilde mahrum bırakılmadıkları,

f. Mahpusların geçirdikleri soruşturmanın daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için bulunduğu koğuşun değiştirildiği ve soruşturma sonucunda yeniden düzenleme yapıldığı,

g. Başvuranın kısa bir süre ile geçici koğuşa alındığı ve soruşturma sonrasında ... numaralı koğuşa

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

tekrar yerleştirildiği belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından kanuni süresi içinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in Mezkûr Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesine göre: "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurum görev alanına girip girmediği (...) yönlerinden incelenir.*"

9. Mezkur Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. İşkence ve kötü muamele ulusal ve uluslararası mevzuatta mutlak olarak yasaklanmıştır. Birleşmiş Milletler (BM) Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddesine göre; "*Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz.*" Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "*İşkence yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesine göre; "*Hiç kimse işkenceye,*

insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz.”

13. Anayasa'nın 17'nci maddesinde, kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi (AYM), bu kavramlar arasında bir yoğunluk farkının bulunduğunu ifade etmektedir. Buna göre; kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne en fazla zarar veren muamelenin işkence, bu seviyeye varmayan fakat yine de önceden tasarlanmış, uzun dönem içinde saatlerce uygulanmış ve fiziki yaralanmaya veya yoğun maddi veya manevi ıstıraba sebep olan muamelenin eziyet, mağdurları küçük düşürebilecek ve utandırabilecek şekilde kendilerinde korku, küçültülme, elem ve aşağılanma duygusu uyandıran veya mağduru kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir şekilde hareket etmeye sürükleyen aşağılayıcı nitelikteki daha hafif muamelelerin ise insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele veya ceza olarak değerlendirilebileceğini belirtmektedir (AYM, *Cezmi Demir ve Diğerleri*, 2013/293, para. 85, 88 ve 89).

14. Başvuranın, başvuru yaptığı tarihte barındırıldığı geçici koğuştta havalandırmaya günde bir defa belirli bir saat için çıkarıldığı iddiasına ilişkin olarak muhatap tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekler incelendiğinde; başvuranın yaşadığı tartışma sonucunda başlatılan soruşturma nedeniyle geçici koğuştta alındığı, geçici koğuştta bulundurulduğu süre boyunca günde en az 1 saat ve en fazla 3 saat olmak üzere havalandırmaya çıkarıldığı, soruşturmanın bitmesini takiben ... numaralı eski koğuştta yerleştirildiği, hâlihazırda barındırıldığı ... numaralı koğuştta havalandırma bahçesinin olduğu ve söz konusu iddiasına ilişkin bir şikâyetinin kalmadığı, mahpusun kanuni haklarından mahrum bırakılmadığı anlaşılmıştır.

15. Başvuranın bulunduğu geçici koğuştun çok dar olduğu iddiasına ilişkin olarak Muhatap Kurumdan talep edilen bilgi ve belgeler incelendiğinde başvuranın yerleştirildiği koğuştun; yatakhane ve ortak yaşam alanı bölümünün toplam 45,13 metrekare (m²), banyo-tuvalet bölümünün 3,4 m² ve geçici koğuştta kalan mahpusların günde belirli saatte çıkarıldıkları avlu bölümünün 49,44 m² olmak üzere toplam 97,97 m² olduğu anlaşılmaktadır.

16. Avrupa İşkenceyi ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezayı Önleme Komitesi (CPT) bir mahkûma bir odada sağlanması gereken asgari yaşam alanı için temel bir standart geliştirmiştir. Tek kişilik oda için 6 m² yaşam alanı, çok kişilik oda için mahkûm başına 4 m² yaşam alanı ve ayrıca bölünmüş tuvalet ve banyo alanı tavsiye edilmektedir (CPT, *Cezavlerinde Mahkûm Başına Düşen Yaşam Alanı: CPT Standartları*, para. 9, 2015).

17. Buna ek olarak CPT, hiçbir zaman oda boyutu standartlarının mutlak olarak değerlendirilmesinin gerekmediğini belirterek mahpusların her gün önemli miktarda bir vakti oda dışında geçirebilmeleri (atölyelerde, sınıflarda veya diğer aktivitelerde) minvalinde hafifletici faktörler bulunduğu sürece, asgari standartlarından küçük bir sapmanın otomatik olarak mahpusların insanlık dışı ve onur kırıcı muamele gördükleri anlamına gelebileceği görüşünü benimsememektedir (Cezavlerinde Mahkûm Başına Düşen Yaşam Alanı: CPT Standartları, para. 21).

18. AİHM, bir mahpusa tahsis edilmesi gereken belirli bir m²'nin kesin olarak belirlenemeyeceğini kararlarında sıklıkla belirtmektedir. Buna ek olarak, tutulma koşullarının, tutulma hâlinin güvencelerini karşılayıp karşılamadığına karar vermede tutulma süresi, açık havada egzersiz yapma olanakları, mahpusun fiziksel ve zihinsel durumu gibi bir dizi diğer ilgili faktörün önemli bir rol oynadığını değerlendirmektedir. (AİHM, *Samaras ve diğerleri/Yunanistan*, B. No: 11463/09, 28/2/2012, para. 57).

19. AİHM, çok kişilik koğuştlarda kişisel asgari alan için arzu edilen standardın 4 m² olduğunu ancak mahpusların 3 m²'den daha az zemin yüzeyine sahip olması durumunda aşırı kalabalıklaşmanın diğer faktörlere bakılmaksızın kendi başına Sözleşme'nin 3'üncü maddesinin ihlaline yol açacak kadar şiddetli kabul edilmesi gerektiğine karar vermiştir. Kişisel alan eksikliği nedeniyle 3'üncü maddenin ihlal edilip edilmediğine karar verirken aşağıdaki üç unsurun göz önünde bulundurulacağını açıklamıştır:

i. Her mahpusun ayrı bir uyku yeri olmalıdır.

ii. Her mahpusun emrinde en az 3 m² taban alanı olmalıdır.

iii. Hücrenin genel yüzeyi, mahpusların mobilyalar arasında serbestçe hareket etmesine izin verecek şekilde olmalıdır.

20. AİHM, bu unsurlardan herhangi birinin yokluğunun aşağılayıcı muamele teşkil ettiğini ve 3'üncü maddeyi ihlal ettiği konusunda güçlü bir karine oluşturduğunu belirtmekle birlikte mahpusların 3 m² ile 4 m² arasında kişisel alana sahip olduğu hâllerde tutulma koşullarının diğer yönlerinin değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (AİHM, *Ananyev ve diğerleri/Rusya*, B. No: 42525/07, 60800/08, 10/1/2012, para. 145-149).

21. Belirtilen düzenlemeler ve içtihadı göre; mahpusların asgari yaşam alanının hesaplanması, mahpusun tutulduğu koğuşun yatakhane bölümü ve ortak yaşam alanı toplam alanından banyo ve tuvalet alanının çıkarılması ile elde edilen sonucun koğuşta tutulan kişi sayısına bölünmesi suretiyle belirlenmektedir.

22. Son tahlilde, çıkan sonucun 3 m² altında kalması halinde; kötü muamele yasağının ihlal edildiğine dair güçlü bir karine oluşacak, 3 m² ile 4 m² arasında kalması halinde ise tutulma koşullarına ilişkin diğer durumların değerlendirilmesi gerekecektir. Başvuranın yerleştirildiği koğuşun yatakhane bölümü ve ortak yaşam alanı bölümü toplam 45,13 m², banyo-tuvalet bölümü 3,4 m²'dir. Buna ek olarak başvuran, 15/8/2024 tarihi ile 27/9/2024 tarihleri arasında 42 gün süresince yerleştirildiği koğuşta 10 kişi olarak kalmıştır. Bu tarihler arasında kişi başına düşen yaşam alanının 4,209 m² olduğu tespit edilmiştir.

23. Başvuranın sonradan yerleştirildiği geçici koğuşta kaldığı süre boyunca kişi başına düşen yaşam alanının 4 m²'den fazla olduğu anlaşılmaktadır. Buna ek olarak, muhatap Kurumdan talep edilen başvuranın gelişim izleme bilgilerinden; başvuranın 13/9/2024 tarihinde spor faaliyetlerine katılım sağladığı, 15/8/2024, 21/8/2024, 28/8/2024, 3/9/2024, 4/9/2024 ve 17/9/2024 tarihlerinde psikososyal servis ile bireysel görüşmeler gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır.

24. Bu kapsamda, spor faaliyetlerinden ve bireysel görüşmelerden faydalanma imkânının bulunması, düzenli olarak havalandırmaya çıkarılması ve kişi başına düşen yaşam alanının uluslararası düzenlemeler ve içtihadta aranan asgari standartların üzerinde olması bir bütün olarak dikkate alındığında; tutulma koşullarına ilişkin kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmektedir.

25. Sonuç olarak, başvuranın iddiaları, muhatap Kurumun cevapları ve ilgili mevzuat birlikte değerlendirildiğinde kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/2/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye